

13. Korczak Janusz. Momenty wychowawcze // Електронна бібліотека Wolne Lektury. URL: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/korczak-momenty-wychowawcze.html#footnote-idp34518928>
14. Reed John. The War in Eastern Europe / Pictured by Boardman Robinson. New York: Scribner, 1916. 336 p.
15. Schramm, Wilhelm von. Ostwärts von Tarnopol: Roman. Berlin, 1939.

Олена СПОЛЬСЬКА

докторка філософії, доцентка кафедри театрального мистецтва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

РОЗВИТОК ФОРТЕП'ЯННОГО МИСТЕЦТВА НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ ВПРОДОВЖ 1914–1918 РР.

Перша світова війна створила серйозні виклики для суспільства, але водночас стала каталізатором для розвитку національної ідентичності та культурних рухів. Падіння імперій дало можливість для українського національного відродження. Музичні та культурні діячі почали активно шукати нові форми самовираження, що відобразилося у їхній творчості. У цей час активно почали створюватися нові музичні інституції, школи та товариств, що сприяли популяризації української музики. Виникнення таких товариств, як «Товариства друзів (за іншим перекладом – приятелів) музики» у Тернополі, забезпечило платформу для спілкування та обміну ідеями серед митців, а також для організації концертів та музичних заходів. Це стало важливим чинником розвитку фортеп'янного мистецтва, яке стало доступнішим для ширшої аудиторії [2].

В Україні почали з'являтися нові музичні заклади, що сприяло формуванню професійного середовища для фортеп'яністів. Серед визначних діячів цього періоду варто відзначити В. Вшелячинського, який став основною фігурою фортеп'янного мистецтва на Тернопільщині. Він не лише навчав молодь, а й активно популяризував українську музику, поєднуючи її з класичними традиціями. Завдяки його зусиллям, багато учнів стали відомими виконавцями, що внесли свій внесок у розвиток музичного мистецтва в регіоні. Автор народився в 1847 р. в Копичинцях і навчався в музичній школі в Львові, де сформував свої основні музичні навички.

Після завершення навчання В. Вшелячинський розпочав викладацьку діяльність у Тернопільській музичній школі, де його учнями були талановиті музиканти, серед яких особливо виділявся Денис Січинський. В. Вшелячинський не лише викладав гру на фортеп'яно, але й активно сприяв розвитку музичної освіти в регіоні, ставши членом товариства «Приятелів музики» [2].

Однією з ключових рис діяльності В. Вшелячинського було його вміння формувати виконавські традиції. Він не лише передавав технічні навички своїм учням, але й впливав на їх творчий розвиток. Наприклад, його вплив на Д. Січинського виявився у формуванні унікального стилю композиторського письма, що підкреслює важливість В. Вшелячинського як наставника.

Наукові дослідження, присвячені В. Вшелячинському, підкреслюють його значення в контексті музичної культури Західної України, а також аналізують його внесок у розвиток фортеп'янного виконавства. Зокрема, роботи сучасних музикознавців досліджують його педагогічний підхід і вплив на формування музичного життя Тернополя в зазначений період.

Культурне середовище, яке формувалося в цей період, спонукало молодих музикантів і композиторів, таких як Д. Січинський, активно досліджувати і втілювати нові ідеї у своїй творчості, а також розвивати професійну освіту у галузі музики. Він не лише викладав, але й був активним учасником музичного життя Тернополя, організовуючи концерти та виставки, які популяризували класичну музику. Його студенти часто виступали на сценах міст Західної

України, продовжуючи його традиції. Д. Січинський відомий своїми обробками українських народних пісень, а також творами для фортепіано, які поєднували елементи української музики з європейськими традиціями. Його роботи стали важливими для розвитку національної ідентичності в музиці, особливо в часи, коли українська культура зазнавала тиску з боку імперських урядів. Значний вклад Д. Січинського у фортепіанне мистецтво Тернопільщини підкреслює його роль як педагога, який формував нове покоління виконавців і композиторів, що згодом стали важливими постатями в українській музиці.

Отже, розвиток фортепіанного мистецтва на Тернопільщині упродовж 1914–1918 рр. демонстрував поступ музичної культури у складних соціальних мовах. Завдяки зусиллям талановитих викладачів і музикантів, цей період залишив значний слід у музичній культурі регіону, відкриваючи нові горизонти для майбутніх поколінь. Музичне життя Тернопільщини цього часу стало основою для подальшого розвитку українського фортепіанного мистецтва.

Список використаних джерел

1. Спольська О. В. Становлення і розвиток фортепіанного мистецтва Тернопільщини у вимірах регіональної культури. URI: <http://elib.nakkkim.edu.ua/handle/123456789/4914>
2. Спольська О. В. Роль В. Вшелячинського та його вихованців у становленні фортепіанного виконавства в Тернополі // Мистецтвознавчі записки: збірник наукових праць. 2022. Вип. 41. С. 141–145.

Олеся ДУНАС

здобувачка вищої освіти другого рівня історичного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

ЛЕСЬ КУРБАС І «ТЕРНОПІЛЬСЬКІ ТЕАТРАЛЬНІ ВЕЧОРИ»: КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ МІСТА В УМОВАХ ОКУПАЦІЇ

Леся Курбас – ключова постать в українській історії ХХ ст., його внесок у розвиток театрального мистецтва в Україні неможливо переоцінити. Новаторські підходи до режисури та акторської гри надихали не тільки його ровесників, а й сучасну молодь. Так, із 1999 р. у Тернополі відбувається фестиваль, присвячений Л. Курбасові – «Тернопільські театральні вечори. Дебют», який став майданчиком для впровадження нових ідей та експериментів у вітчизняному театральному та кінематографічному житті.

Історія створення та діяльності першого стаціонарного театру в Тернополі, на честь якого пізніше назвали фестиваль, переплітається у часі з великими суспільно-політичними змінами: Першою світовою війною, визвольними змаганнями українців за незалежність, культурним ренесансом 1920-х рр.

Сьогодні, як і понад 100 років тому, коли на українських землях точилася Велика війна, мистецтво стає тим рушієм, що допомагає підтримати суспільство у важкі часи. Діяльність Л. Курбаса в окупованому російськими військами Тернополі – наочний приклад того, що культура – невід’ємна частина боротьби за свою ідентичність.

Л. Курбас – фундатор українського авангардного театру, першопроходець вітчизняного кінематографу, педагог, публіцист та перекладач, народився 1887 р. у місті Самбір (на сьогодні – Львівська область – примітка авторині) під час гастролей мандрівного театру «Руська бесіда», акторами якого були його батько і мати – Степан та Ванда Яновичі (сценічний псевдонім). Народившись під час гастролей, все своє життя Олександр Степанович віддав театру та пошуку нових методів і форм сценічного вираження.

Здобувши освіту спершу в Тернопільській гімназії, а згодом в університетах Відня та Львова, Олександр Курбас почав акторську діяльність, хоч його батьки і були проти. Знаючи у яких злиднях та постійних переїздах проходило життя